

PROGRAM KONSERWATORSKI

DOTYCZĄCY RENOWACJI ELEWACJI ZEWNĘTRZNYCH,
KOŚCIOŁA p.w. Św. STANISŁAWA B.M. w SZCZEPANOWIE
ORAZ ZBIEGÓW O PODOBNYM CHARAKTERZE W OBRĘBIE
JEGO WNĘTRZA.

OPRACOWAŁ:
mgr M. Chojkowski
Kraków wrzesień 2023

KARTA TYTUŁOWA:

- Tytuł obiektu: kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
- Miejscowość: Szczepanów.
- Rodzaj obiektu: kościół murowany (kaplica cmentarna).
- Materiał technika: murowany z cegły z detalem kamiennym, tynkowany.
- Czas powstania: 1781r. fundacja - Stanisław ks. Lubomirski.
- Wpis do rejestru: Szczepanów gm. Brzesko – kościół cmentarny p.w. św. Stanisława, dzwonnica, A-322 z 03.03.1989
- Właściciel: Parafia rzymsko – katolicka w Szczepanowie.
- Opracowanie programu prac konserwatorskich: Marcin Chojkowski, ul. Ogrodnicza 16; 31 – 444
Kraków; kontakt - tel. 607 656 177
e-mail chojkowskimarcin@wp.pl

OPIS STANU ZACHOWANIA OBIEKTU:

Elewacje zewnętrzne:

Przedmiotem niniejszego programu jest niewielki kościół (kaplica cmentarna), wybudowany w 1781 roku w stylu klasycyzmu, z fundacji Stanisława ks. Lubomirskiego.

Kościół tworzy zwartą bryłę o jednolitej wysokości, z nieco cofniętą częścią prezbiterium, ale bez wydzielonej absydy.

Znajdująca się od strony zachodniej, elewacja frontowa, stanowi dekoracyjną fasadę budynku o oszczędnym, ale jednocześnie stosunkowo dość bogatym detalu architektonicznym.

Do wysokości gzymsu wieńczącego obiegającego całość kościoła, elewacja frontowa posiada wyraźny podział pionowy i poziomy. Podział pionowy, wytyczają cztery lizeny zamknięte bazami od dołu i głowicami od góry. Skrajne lizeny, tworzą narożniki, przechodząc na ściany boczne, natomiast środkowe są podwójne, tworząc lekki ryzalit środkowej części elewacji z portalem wejścia do kościoła. Podział pionowy podkreślają elementy architektoniczno-dekoracyjne w postaci pionowych obramionych płycin i znajdujących się nad nimi tablic fundacyjnych, umieszczonych po obu stronach pomiędzy lizenami.

Podziały wertykalne, stanowią dwa krótkie odcinki gzymsu kordonowego, znajdujące się powyżej bocznych płycin i tworzące optyczną linię z gzymsowaniem nadproża portalu wejściowego oraz gzymsowania architrawu wraz z gzymsem wieńczącym.

Portal wejścia do kościoła wieńczy szeroki profilowany łuk, w świetle, którego umieszczono herb Szreniawa, należący do fundatora, Stanisława ks. Lubomirskiego.

Lizeny wspierają belkę architrawu z wydatnym profilowanym gzymsowaniem koronującym, zwieńczoną trójkątnym naczółkiem, ograniczonym gzymsem o takim samym profilu.

Nad całą szerokością elewacji znajduje się pozioma attyka o podziale płycinowym zamknięta lżejszym gzymsowaniem, na którym umieszczono centralnie postument z metalowym krzyżem i cztery wazony po jego bokach.

Wszystkie elementy wystroju architektonicznego, wykonano z kamienia, a płaszczyzny gładkie pokryto warstwą tynkową. Płyty dekoracyjne z inskrypcjami fundacyjnymi i herb, wykonano z ciemnego wapienia¹, natomiast pozostałe elementy z piaskowca (prawdopodobnie piaskowiec ciężkowicki).

Boczne ściany kościoła, po obu jego stronach (północnej i południowej), są gładkie ze skromną dekoracją w formie boniowania narożników, na załamaniu początku prezbiterium i jego końcu, będącym jednocześnie końcem ścian od strony wschodniej.

Na każdej ze ścian znajduje się po dwa dość duże okna o wykroju arkadowym, jedno w części nawy z otworami wejść bocznych, usytuowanymi poniżej i drugie w części prezbiterium.

Otwory wejściowe ujęte są w proste portale, w formie opasek z ozdobnymi rozetkami w górnych narożnikach.

W obrębie tych ścian, wszystkie elementy skromnej dekoracji, wykonane są z zaprawy tynkowej, wraz z cokołem elewacji i gzymsem wieńczącym (w przypadku gzymsu, jest to niejednoznaczne, gdyż brak tam ubytków przy całej powierzchni pokrytej warstwą tynkową).

Ściana wschodnia, będąca elewacją tylną, jest ścianą pomieszczenia znajdującego się za prezbiterium. Posiada centralnie usytuowane wejście i sześć niewielkich okien w trzech osiach na dwóch kondygnacjach powyżej parteru. Otwory okienne i wejściowy, otoczone są prostymi opaskami, również wykonanymi z zaprawy tynkowej.

Po obu stronach wejścia znajduje się po trzy duże (współczesne), płyty inskrypcyjne, wykonane z marmuru, i osadzone w płycinach.

Całość kościoła przykryta jest blaszanym dwupoziomowym dachem, w pierwszej, wyższej części, nawy, dwuspadowym i w drugiej niższej części, prezbiterium, trójspadowym. W środkowej części długości dachu (na końcu nawy), usytuowana jest blaszana sygnaturka.

---

¹ Prawdopodobnie jest to czarny wapień dębnicki, ale ze względu na grubą warstwę patyny gipsowej, trudno jest to jednoznacznie stwierdzić.

Powierzchnie tynkowe, były na przestrzeni czasu istnienia obiektu, wielokrotnie naprawiane, być może również wymieniane. W obecnej chwili widzimy w miarę jednolitą powierzchnię, która jest wynikiem kilku etapów prac remontowych przeprowadzanych w czasach historycznie najbliższych. Wspomniano o kilku etapach, gdyż prace na poszczególnych elewacjach (w obrębie powierzchni tynkowych), nie były prawdopodobnie przeprowadzane w jednym czasie. Ponieważ większość z nich była prowadzone stosunkowo dawno, to na tynkach widoczne są obecnie zaplamienia i zabrudzenia powierzchniowe. Najpóźniej remontowana wydaje się wschodnia ściana kościoła, która wygląda „najczystszej”.

W najgorszym stanie jest natomiast attyka fasady kościoła. Na ścianie północnej, występują rozległe zaplamienia, które mogą być efektem wcześniejszych zawilgoceń. Z kolei na ścianie zachodniej, w górnej części fasady na powierzchni attyki widoczne są silne ciemne zacieki.

Wszystkie powierzchnie elewacji, zostały wtórnie pokryte nową warstwą tynkową, wraz z detalem architektonicznym i pomalowane. Dotyczy to również detalu wykonanego z kamienia (poza płytami fundacyjnymi i kartuszem herbowym).

Nowa warstwa tynkowa została pomalowana na białą w przypadku płaszczyzn gładkich i na odcień ugrowy w obrębie detalu architektonicznego. W przypadku detalu, warstwa farby uległa częściowo silnemu zabrudzeniu, przyjmując odcień ciemno szary.

Elementy boniowania i całości ściany wschodniej, zostały prawdopodobnie pomalowane jeszcze raz, sądząc po „świeżym” odcieniu warstwy.

Tynki na powierzchni płaszczyzn gładkich, są zachowane w całości i nie posiadają większych spękań. Miejscowo widoczna jest dość gęsta siatka drobnych spękań, która w znacznej mierze jest zamaskowana warstwą malarską.

Miejscowo dość silny destrukcyjny widoczny jest w partii powyżej cokołu, co ma związek z oddziaływaniem wilgoci.

W przypadku elementów dekoracyjnych wykonanych z kamienia, sytuacja jest nieco inna. Cienka warstwa zaprawy, wykonana z dużym dodatkiem cementu, miała prawdopodobnie służyć, jako wzmocnienie powierzchni kamienia, który ulegał procesom erozyjnym. W efekcie nie tylko nie uzyskano zamierzonego efektu, ale jednocześnie doprowadzono do wzmożenia procesów erozyjnych w wyniku uszczelnienia powierzchni o słabej strukturze.

W wyniku takich działań, w wielu miejscach doszło do spękania warstwy i jej odpadania. Duże fragmenty kamieniarki są pozbawione warstwy wtórnej, inne posiadają bardzo liczne drobne jej ubytki a pozostałe nadal są nią przykryte.

W miejscach gdzie warstwa wtórnie położonej zaprawy, zaczęła odpadać, często pojawia się silny destrukcja kamienia, polegający na osypywaniu, wynikającym z utraty spójności materiału.

Bardzo silnie widoczne jest to w partii cokołowej, która prawdopodobnie dodatkowo ulegała ciągłemu nasiąkaniu w wyniku podciągania kapilarnego wilgoci z gruntu.

Należy tu również wspomnieć o widocznych w wielu miejscach, przejawach aktywności biologicznej w postaci wykwitów glonów o zróżnicowanym stopniu aktywności i porostów, pojawiających się na różnych powierzchniach.

W wyniku zastosowania warstw wtórnej zaprawy, bardzo trudno jest określić faktyczny stan zachowania, zarówno warstw tynkowych, jak też większej części powierzchni kamieniarki.

W przypadku elementów kamiennych, można się spodziewać, iż stan piaskowca, miejscami może okazać się nawet katastrofalny, gdyż wpływ warstwy uszczelniającej, może powodować wzmożenie procesów erozyjnych, które nie są w całości obecnie widoczne.

Warstwy wtórne dość dokładnie maskują również ilość zasięg i rodzaj, ewentualnych uzupełnień, zarówno warstwy tynkowej, jak też elementów kamieniarki. Trudno jest nawet określić, jaka ilość ewentualnych warstw pierwotnych (w przypadku tynków), jest w ogóle zachowana.

Wnętrze kościoła:

Wnętrze, jednonawowe przekryte płaskim stropem, podkreślonym dość szerokim gzymsowaniem.

Pomieszczenie nawy na rzucie prostokąta ze ściętymi narożnikami, co stanowi plan ośmioboku, przedzielone jest ścianą tęczową od prezbiterium o podstawie prostokątnej. Otwarta ściana tęczowa, zwieńczona łukowo. Ściany nawy z podziałem płycinowym, rozdzielonym pilastrami wspierającymi optycznie wydatny gzyms podstropowy, podkreślone cokołem o niewielkiej ekspozycji. Całość ścian podzielona w poziomie gzymsem biegnącym na trzech piątych, ich wysokości. Gzyms nie przechodzi przez pilastry, tylko jest usytuowany pomiędzy nimi. Na ścianie tylnej widoczny jest, zamknięty łukiem odcinkowym, otwór kruchty, nad która znajduje się niewielki chór muzyczny z instrumentem organowym.

Parapet chóru, podkreślony kontynuacją gzymsu obiegającego wszystkie ściany. Tynkowana powierzchnia ścian i stropu, pokryta warstwą malarską w formie prostej polichromii. We wnętrzu znajdują się trzy murowane ołtarze o polichromowanej powierzchni. Dwa boczne, usytuowane po obu stronach ściany tęczowej i główny, umieszczony centralnie na ścianie tarczowej, prezbiterium.

Stan zachowania wnętrza, jako całości można określić, jako średni.

Niestety nie jest to stwierdzenie jednoznaczne, gdyż faktyczny stan zachowania poszczególnych elementów wnętrza jest maskowany wtórnymi nawarstwieniami. Zarówno na ścianach, jak i na ołtarzach, znajdują się wtórne nawarstwienia. W przypadku ołtarzy, są one na tyle dobrze zachowane, że stan tych elementów, wydaje się być dobry. Nie ma tu większych ubytków, a widoczna warstwa malarska również znajduje się w dobrej kondycji, nie wykazując tendencji do złuszczenia.

Nieco gorzej jest w przypadku ścian, co wpływa na ogólną ocenę. Występują tu ubytki, zarówno typu mechanicznego, jak też spowodowane innego typu czynnikami.

Większa część przyziemia ścian, posiada zniszczenia wynikające z podciągania wilgoci i co za tym idzie, zasolenia muru. Zniszczenia te są dodatkowo spotęgowane rodzajem warstwy malarskiej, zastosowanej na powierzchni cokołu. Został on pomalowany farbą olejną, lub podobną, która dość skutecznie, utrudnia swobodne oddychanie ściany i przyczynia się do szybszego rozkładu zaprawy, która zaczyna tracić spistość i ulega wykruszaniu i osypywaniu.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO:

Elewacje kościoła:

Pomimo, iż pozornie całość powierzchni tynkowych, jak również większość elementów kamiennych, wydaje się być w dość dobrym stanie, koniecznym jest dokonanie dokładnego przeglądu oraz oczyszczenie powierzchni, z wtórnych nawarstwień.

Należy wykonać odkrywki w celu sprawdzenia ewentualnej obecności i stanu zachowania warstw pierwotnych oraz ich kolorystyki. Po wstępnych badaniach, trzeba dokonać przeglądu wszystkich płaszczyzn tynkowych pod kątem spójności z podłożem. W razie stwierdzenia braku spójności z podłożem, grożącego odpadaniem, należy podjąć decyzję o podklejeniu warstwy tynkowej, lub częściowym jej usunięciu. Rodzaj postępowania należy uzależnić od stanu zagrożenia odpadnięciem warstwy i od jej rodzaju. W sytuacji stwierdzenia, że odpadaniu może ulec warstwa całkiem współczesna, należy ją usunąć.

Po oczyszczeniu powierzchni, bardziej widoczne powinny być wszystkie zarysowania warstwy tynkowej. Proponuje się ponacinać takie spękania, w celu ich uzupełnienia, co pozwoli na ustabilizowanie warstwy i uniknięcie ponownego pojawiania się pęknięć.

Miejsca, w których struktura tynku uległa degradacji w wyniku oddziaływania wilgoci i soli, należy skuć i pozostawić na pewien czas odsłonięte wątki w celu ich osuszenia.

Po wykonaniu powyższych czynności wszystkie ubytki należy uzupełnić, wykonując wcześniej opaski tynkowe na ich krawędziach. Zarówno opaski zabezpieczające, jak i uzupełnienia, należy wykonać z zaprawy odpowiadającej parametrami, warstwie pierwotnej. W przypadku miejsc w partii przy cokołowej, wykazujących silne zasolenie, zaleca się położenie tynków szerokoporowych (w technologii WTA).

Wszystkie elementy gzymsowań należy dokładnie przejrzeć i w razie konieczności poprawić rysunek profilu.

W znacznie gorszym stanie znajdują się elementy kamienne, stanowiące znaczącą część wystroju architektonicznego.

W tym przypadku, prace należy rozpocząć od dokładnego oczyszczenia powierzchni kamienia z nawarstwień zaprawy. Dotyczy to prawie wszystkich elementów wykonanych z piaskowca. Czyszczenie kamienia w tym przypadku, należy przeprowadzić metodami mechanicznymi, przez skucie.

Dopiero po usunięciu warstw zaprawy, będzie można w pełni ocenić stan faktyczny kamienia. Wszystkie elementy nie pokryte warstwą tynkową, lub pokryte tylko w formie przemalowania (rzadką zaprawą), proponuje się poddać czyszczeniu metoda ciśnieniowo ścierną. W tym przypadku, należy przeprowadzić próby czyszczenia z zastosowaniem różnego rodzaju ścierniwi i ciśnienia roboczego. Dopiero po uzyskaniu właściwych efektów, które nie spowodują dodatkowego destruktu, można przystąpić do właściwego czyszczenia powierzchni.

W przypadku elementów wykonanych z czarnego wapienia, dopuszcza się jedynie metody ręczne z zastosowaniem papierów ściernych o odpowiednio dobranej gradacji.

Po oczyszczeniu powierzchni piaskowca, wyżej wspomnianymi metodami, należy doczyścić ręcznie z ewentualnym zastosowaniem środków chemicznych (kwas fluorowodorowy).

Jak wspomniano wcześniej, stan faktyczny elementów z piaskowca, będzie dopiero widoczny po oczyszczeniu powierzchni, ale przy obecnym stanie wiedzy należy założyć, iż koniecznym będzie rozpoczęcie od zabiegu konsolidacji strukturalnej. W tym celu zaleca się zastosowanie środków o zwiększonej mocy, ze względu na prawdopodobny silny stan erozji kamienia.

Po wykonaniu tego zabiegu, należy zastosować środek do zwalczania mikroorganizmów, w celu likwidacji istniejących zakwitów glonów i zapobieżeniu powstawania nowych.

Następnie należy wytypować miejsca, lub całe elementy, do wymiany. Chodzi tu o elementy, które w wyniku procesów erozyjnych, utraciły formę.

Elementy wytypowane należy poddać rekonstrukcji, na zasadzie odkucia i osadzenia we właściwym miejscu. W przypadku pozostałych elementów, ubytki należy wyprowadzić z użyciem zapraw mineralnych o odpowiednio dobranej kolorystyce.

W przypadku większych (głębszych), ubytków oraz występujących na krawędzi elementów, zaleca się wykonanie zbrojenia.

Po wykonaniu wszystkich powyższych czynności w obrębie powierzchni tynkowych i elementów kamiennych, należy wykonać zabiegi estetyczne. W przypadku powierzchni tynkowych, należy pomalować je w kolorze ustalonym na podstawie wstępnych badań, a elementy kamienne, scalić kolorystycznie.

Wnętrze kościoła:

Należy rozpocząć od wykonania badań stratygraficznych, nawarstwień na powierzchni ścian i stropu oraz elementach murowanych ołtarzy.

W razie stwierdzenia obecności warstwy polichromii, należy poszerzyć badania.

Po wykonaniu wstępnych badań, należy przystąpić do usuwania warstwy przemalowania.

Przemalowania należy usuwać metodami opracowanymi doświadczalnie na obiekcie.

Ze względu na obecność warstw wykonanych metodami olejnymi, koniecznym będzie zastosowanie środków chemicznych.

Po oczyszczeniu wszystkich powierzchni z wtórnych nawarstwień, należy uzupełnić warstwę tynkową, która w trakcie ich usuwania, może ulec uszkodzeniu.

Alternatywnie w sytuacji braku jakichkolwiek przesłanek dotyczących wcześniejszych nawarstwień na powierzchni ścian i stropu, można pozostawić istniejącą warstwę malarską i poddać ją zabiegowi czyszczenia. Wyjątek stanowi pomalowana olejno powierzchnia cokołu, z której należy bezwzględnie, usunąć warstwę malarską, która obecnie powoduje destrukcję warstwy tynkowej.

Zalec się również bezwarunkowe usunięcie nawarstwień z powierzchni ołtarzy, których kolorystyka i stylistyka, wydaje się niedostosowana do charakteru okresu, z którego pochodzi kościół.

Zabiegi konieczne do wykonania we wnętrzu kościoła wymagają w większości uszczegółowienia po wykonaniu prac badawczych i stwierdzeniu obecności, lub jej braku, polichromii, lub innych warstw malarskich o charakterze pierwotnym, lub pochodzących z wcześniejszego okresu historycznego. Należy również dokładnie ustalić stan zachowania warstw tynkowych na całości powierzchni ścian, stropu oraz murowanych ołtarzy, po uzyskaniu dostępu do ich wyższych partii.

Na chwilę obecną jedyną kwestią, którą można przyjąć bezsprzecznie, jest konieczność usunięcia warstwy tynkowej w obrębie przyziemia i położenie nowej, gdyż stan zachowania tych partii ścian, wskazuje na bardzo silne procesy erozyjne, uniemożliwiające przeprowadzenie właściwych zabiegów renowacyjnych zapewniających trwałość. Zakładając obecność pierwotnych warstw malarskich, należy je przywrócić w formie na jaką pozwoli ich stan zachowania.

POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE W PUNKTACH²:

A. Powierzchnie tynkowe:

1. Wykonanie badań stratygraficznych, nawarstwień w celu ustalenia kolorystyki pierwotnej oraz charakteru i faktycznego stanu zachowania warstw tynkowych, pierwotnej lub późniejszych, ale pochodzących z wcześniejszego okresu.
2. Dokonanie przeglądu wszystkich elewacji, pod kątem spójności warstw tynkowych z podłożem.
3. Zabezpieczenie szczelin w warstwie tynkowej w celu umożliwienia wykonania iniekcji podklejających odspojone elementy. Uzupełnienia można wykonać czasowo na okres wykonywania zabiegów podklejania, z zastosowaniem dowolnego rodzaju lekkiej zaprawy mineralnej, którą będzie łatwo dało się usunąć po wykonanym zabiegu. Zabieg uznaniowy w razie konieczności.
4. Wykonanie iniekcji podtynkowych w celu osadzenia (podklejenia) obluzowanych elementów. Zabieg do wykonania w razie konieczności, czyli stwierdzenia, iż dany fragment zaprawy uległ odspojeniu od podłoża i ma tendencję do odpadania. Do wykonania iniekcji zaleca się zastosowanie mleczka cementowego (biały cement) z dodatkiem spoiwa akrylowego AC 33. Proporcje gęstości mleczka oraz ilości spoiwa (AC 33), należy dobrać na obiekcie, metodą prób. W przypadku wystąpienia konieczności wypełnienia większej kubatury ubytku podtynkowego, można (należy), zastosować gotowe, lekkie wypełniacze na bazie cementów modyfikowanych – „Ledan”, dobierając właściwą gradację uziarnienia. Zabieg należy stosować bardzo ostrożnie ze względu na możliwość odpadnięcia warstwy tynkowej pod wpływem zwiększonego ciśnienia.

---

² Wszystkie wymienione poniżej materiały firmowe, należy traktować, jako propozycja. Mogą one być zastąpione innymi materiałami, które spełniają wymogi stosowania w obiektach zabytkowych i posiadają właściwe certyfikaty.

5. Oczyszczenie powierzchni tynkowych metodami ciśnieniowo ściernymi na sucho (piaskowanie), z zastosowaniem dobranej doświadczalnie rodzaju ścierniwa i ciśnienia roboczego. Zabieg należy przeprowadzać z „dużym wyczuciem” ze względu na zróżnicowany stopień zabrudzenia poszczególnych powierzchni.
6. Dezynfekcja tynków w obrębie partii zaatakowanych przez mikroorganizmy (glony), preparatem np. firmy Baunit - SanierLösung (metodą natrysku lub powlekania pędzlem), lub wodnym roztworem biocydów, Remmers *Impragnierung BFA* służącym do odkażania i powstrzymywania rozwoju mikroorganizmów: bakterii, grzybów, glonów i porostów (ok. 0,2 l/m²). Po naniesieniu pozostawić do wyschnięcia. Zabieg należy przeprowadzić w miejscach stwierdzenia obecności mikroorganizmów oraz we wszystkich miejscach, które mogą ulec takiemu zagrożeniu (miejscza zawilgocone). Zabieg opcjonalny w przypadku stwierdzenia takiej konieczności.
7. Wytypowanie partii tynków przeznaczonych do skucia. Dotyczy to głównie powierzchni tynków w miejscach zagrożenia odpadaniem i na powierzchniach wykazujących silne cechy erozji polegającej na rozluźnieniu struktury zapraw.
8. Skucie tynków przeznaczonych do przeprowadzenia takiego zabiegu oraz sunięcie wszystkich uzupełnień warstwy tynkowej, pochodzących z wcześniejszych okresów, a wykonanych przy zastosowaniu niewłaściwych technologii i usunięcie założonych wcześniej zapraw, użytych do uszczelnień pozwalających na wykonanie iniekcji.
9. Usunięcie zmurszałych cegieł z lokalnym przemurowaniem. Zabieg do wykonania w razie stwierdzenia takiej konieczności.
10. Wykucie spoin w murze na głębokość 3-4 cm w miejscach silnego zawilgocenia i zasolenia.

11. W razie stwierdzenia takiej konieczności, wzmocnienie strukturalne powierzchni muru preparatem paroprzepuszczalnym o właściwości głęboko penetrującej, np. Tiefgrund firmy baumit, lub KSE 300 firmy Remmers.
12. Uzupełnienie fugowania przy zastosowaniu zapraw wapienno cementowych, np. LL 66 firmy Baumit. zabieg do wykonania w razie stwierdzenia takiej konieczności.
13. Wykonanie uzupełnień ubytków zapraw. Zarówno do warstwy podkładowej jak i wykończeniowej, można użyć gotowych lekkich zapraw wapienno cementowych, np. LL 66 firmy Baumit. Dobór właściwej zaprawy powinien nastąpić na obiekcie po wykonaniu prób.
14. Uzupełnienie ponacinanych szczelin w warstwie tynków.
15. Wykonanie wypraw tynkarskich z tynków szerokoporowych (WTA) w miejscach silnego zawilgocenia (dotyczy partii przyziemia na elewacjach bocznych i tylnych).
Przykładowo podaje się technologię tego typu tynków, firmy Baumit: - podkład renowacyjny **SV, 61** jako warstwa zwiększająca przyczepność nie więcej jednak niż 50% powierzchni muru
  - tynk renowacyjny gruby, SP **64 G** min 10mm, jako warstwa podkładowa magazynująca sole
  - tynk renowacyjny drobny, SP **64 P** Selfpor min 10mm, jako warstwa wykończeniowa.

Uwaga:

Minimalna grubość systemowego tynku, certyfikowanego przez WTA wynosi 20 mm. Gdy grubość tynku renowacyjnego WTA będzie przekraczać 4 cm, (nierówność podłoża) zamiast **SP 64G** (magazynującego sole) można zastosować tańszy podkład renowacyjny porowaty **SG 68**.

W tradycyjnym układzie SV 61, SP 64G i SP 64P, stała jest warstwa SV 61 oraz minimalna grubość wykończenia 1 cm SP 64 P. całkowita grubość układu reguluje tynk SP 64 G lub SG 68.

16. Scalenie kolorystyczne elewacji gotowymi farbami silikonowymi lub silikatowymi o charakterze laserunkowym. Rodzaj farb oraz producent, zalecane do wyboru według stosowanej linii technologicznej wybranej firmy. Zalecane produkty firm KABE; KEIM; Remmers lub inne, których produkty są dopuszczone do stosowania w obiektach zabytkowych.
17. Malowanie powierzchni tynków, przy zastosowaniu farb silikonowych, lub silikatowych, o charakterze kryjącym. Zalecane produkty firm KABE; KEIM; Remmers lub inne, których produkty są dopuszczone do stosowania w obiektach zabytkowych. Dobór właściwej kolorystyki, na podstawie wstępnych prac badawczych.

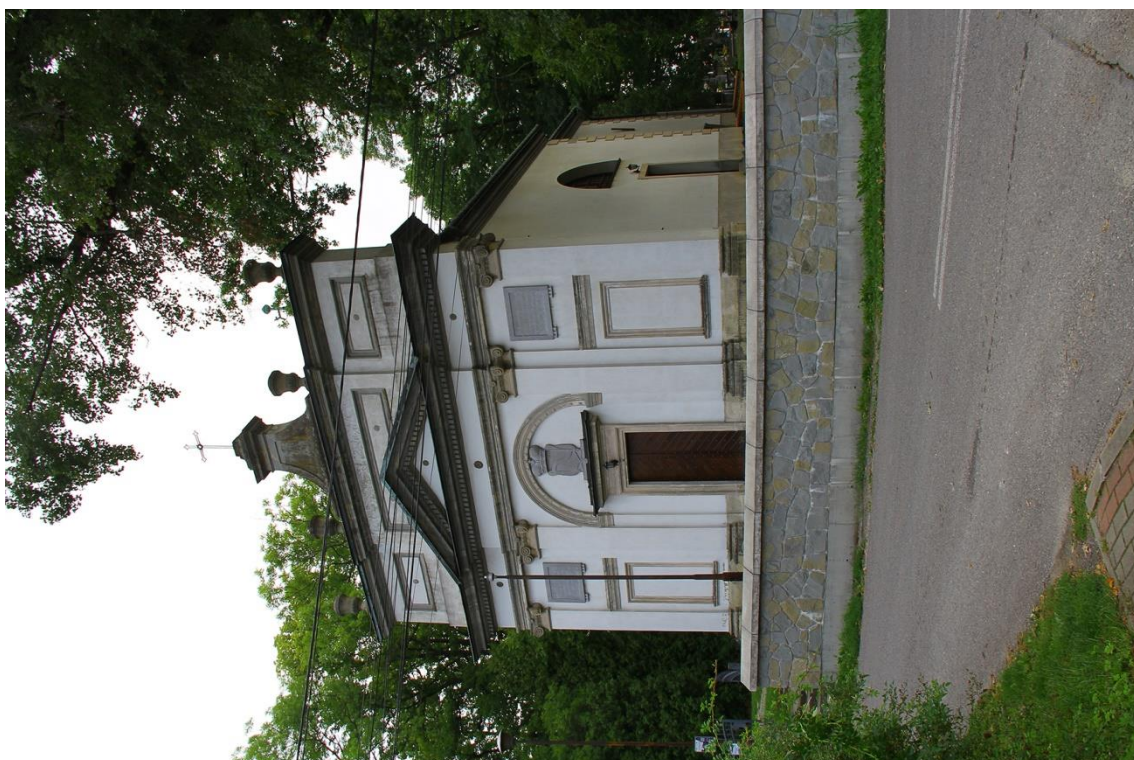
B. Elementy kamienne dekoracji elewacji i płyt fundacyjnych:

1. Oczyszczenie powierzchni kamiennych metodą ciśnieniową ścierną, przy użyciu agregatu IBIX. Dobór ścierniwa i ciśnienia, należy ustalić doświadczalnie na obiekcie.
2. Skucie z powierzchni kamiennych, wtórnych nawarstwień zapraw tynkarskich.
3. Doczyszczanie ręczne powierzchni kamiennych metodą mechaniczną i chemiczną, przy zastosowaniu pasty Alkutex Fassaden-Reiniger produkcji firmy Remmers, lub kwasu HF (fluoro - wodorowy) z zastosowaniem szczotek nylonowych, obficie spłukując czystą wodą.
4. Przeszlifowanie powierzchni płyt fundacyjnych, ręczną metodą mechaniczną.

5. Nasączenie struktury kamienia środkiem do zwalczania glonów i mchów, np. wodnym roztworem biocydów, Impragnierung BFA służącym do odkażania i powstrzymywania rozwoju mikroorganizmów: bakterii, grzybów, glonów i porostów.
6. Usunięcie fragmentów kamieniarki, które uległy erozji, polegającej na ich osypywaniu lub złuszczeniu, przez co utraciły pierwotną formę (profil).
7. Wzmocnienie strukturalne kamienia. Nasączenie elementów kamiennych wykazujących cechy utraty spójności, np. preparatem na bazie krzemianu etylu KSE 300, lub 500 firmy Remmers, przy użyciu pędzli.
8. Wykucie gniazd pod osadzenie taszli kamiennych w celu zrekonstruowania fragmentów, które utraciły swoją formę w wyniku erozji.
9. Opracowanie uzupełnionych elementów kamiennych, powyższą metodą, przez wykucie właściwego profilu (formy).
10. Założenie zbrojenia z drutu nierdzewnego w większych ubytkach kamienia, lub na krawędziach profili, w celu uzupełnienia zaprawą mineralną.
11. Uzupełnienie ubytków w strukturze kamienia przy użyciu np. zaprawy Funcosil Restauriermörtel prod. firmy Remmers o odpowiednio dobranym kolorze. Do wykonania uzupełnień można zastosować również zaprawę cementową (biały cement portlandzki) z wypełniaczem z piasku kwarcowego, z dodatkiem pigmentów w celu uzyskania właściwego odcienia kolorystycznego.
12. Nadanie powierzchni uzupełnień odpowiedniej struktury powierzchni, dostosowanej do elementów pierwotnych.
13. Pogłębienie liternictwa w przypadku stwierdzenia takiej konieczności w płytach fundacyjnych.

14. Scalenie kolorystyczne uzupełnień w elementach kamiennych przy użyciu suchych pigmentów w proszku, osadzonych na spoiwie z 4% roztworu alkoholowego żywicy syntetycznej Paraloid B 82.

Fot. 1 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Widok od strony wejścia głównego (strona zachodnia).

Fot. 2 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Widok od strony południowej (strona prawa).

Fot. 3 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Widok od strony wschodniej (strona prezbiterium).

Fot. 4 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Widok od strony północnej (strona lewa).

Fot. 5 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada kościoła, widok ogólny.

Fot. 6 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Portal wejścia głównego do kościoła.

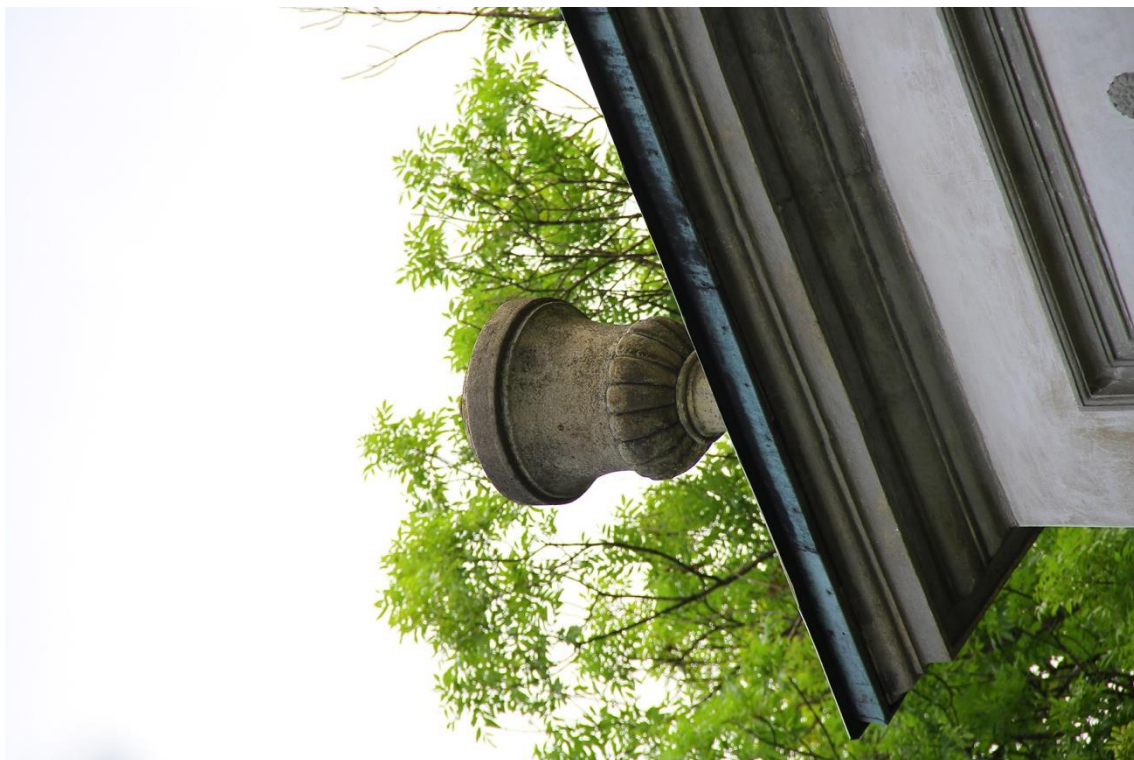

Fot. 7 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – fragment gzymsu wieńczącego z widocznymi wtórnymi nawarstwieniami.

Fot. 8 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – zwieńczenie attyki.

Fot. 9 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – jeden z wazonów dekoracyjnych attyki (lewy).

Fot. 10 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – prawy wazon dekoracyjny na attyce.

Fot. 11 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada, fragment – głowice pilastrów.

Fot. 12 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – nawarstwienia wtórne na powierzchni kamiennego łuku nad wejściem głównym.

Fot. 13 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – nawarstwienia wtórne na powierzchni łuku kamiennego nad wejściem głównym.

Fot. 14 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada, fragment – sły stan zacowania piaskowca pod warstwami wtórnymi, widoczny w ich ubytku.

Fot. 15 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada, fragment – ubytek kamienia spowodowany procesami erozyjnymi.

Fot. 16 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada, fragment – gzymsowanie płyciny z widocznymi silnymi zakwitami glonów i mchów.

Fot. 17 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – fragment cokołu z widoczną silną erozją kamienia, spowodowaną zawilgoceniem i zasoleniem.

Fot. 18 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – destrukcja piaskowca w obrębie cokołu.

Fot. 19 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada, fragment – bazy pilastrów.

Fot. 20 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fasada – herb nad portalem wejścia głównego.

Fot. 21 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko..
Fasada – jedna z tablic fundacyjnych.

Fot. 22 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko..
Głowica narożnego pilastra od str. południowej.

Fot. 23 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko..
Fragment gzymsu wieńczącego, elewacji południowej.

Fot. 24 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko...
Fragment ściany wschodniej, od str. prezbiterium.

Fot. 25 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko...
Zwieńczenie attyki elewacji frontowej, widoczne od tyłu, z silnymi zakwitami mchu.

Fot. 26 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko...
Fragment gzymsu attyki i wazonu kamiennego, widoczne od str. wschodniej.

Fot. 27 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko...
Głowica pilastra narożnego od strony wschodniej.

Fot. 28 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fragment cokołu elewacji wschodniej z widocznym zagłoniem powierzchni.

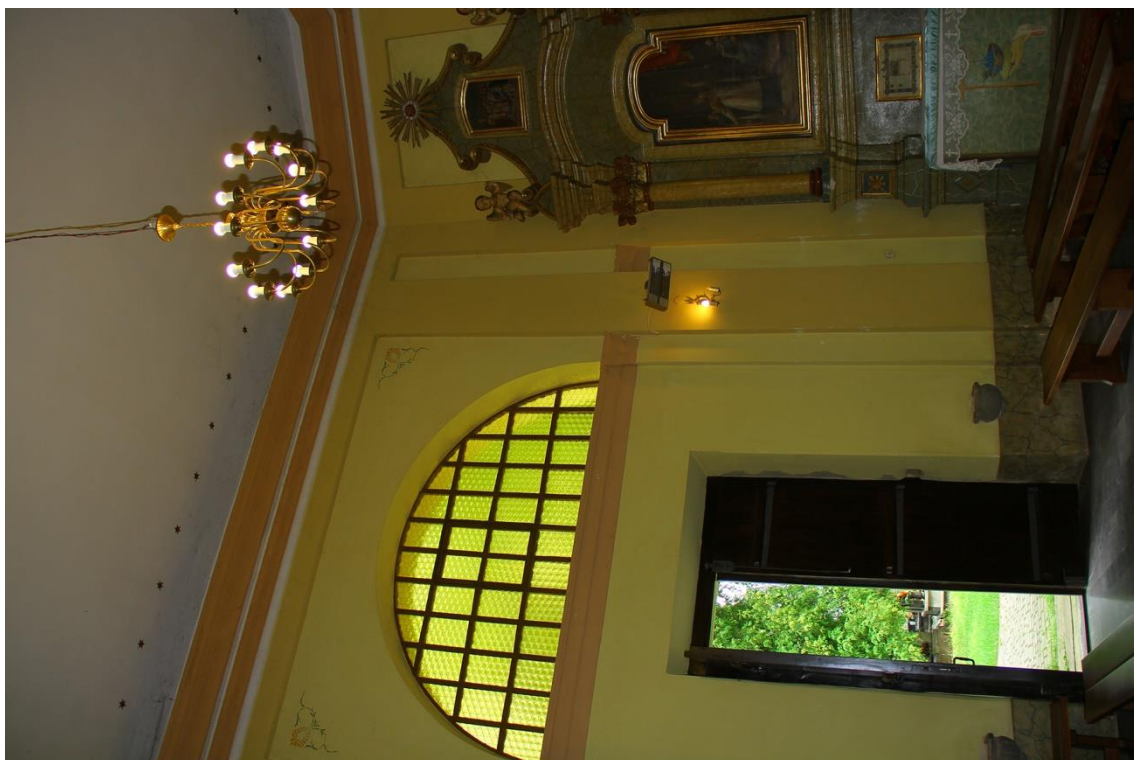

Fot. 29 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Fragment cokołu elewacji wschodniej.

Fot. 30 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – lewa strona ściny północnej.

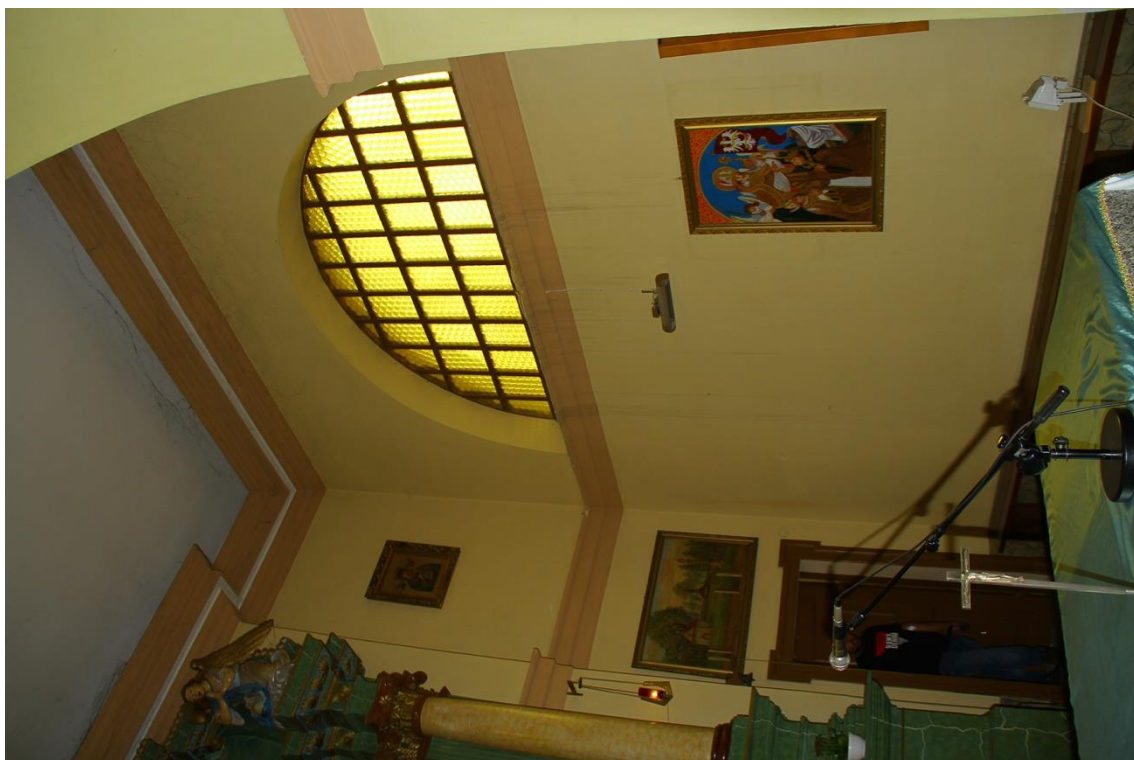

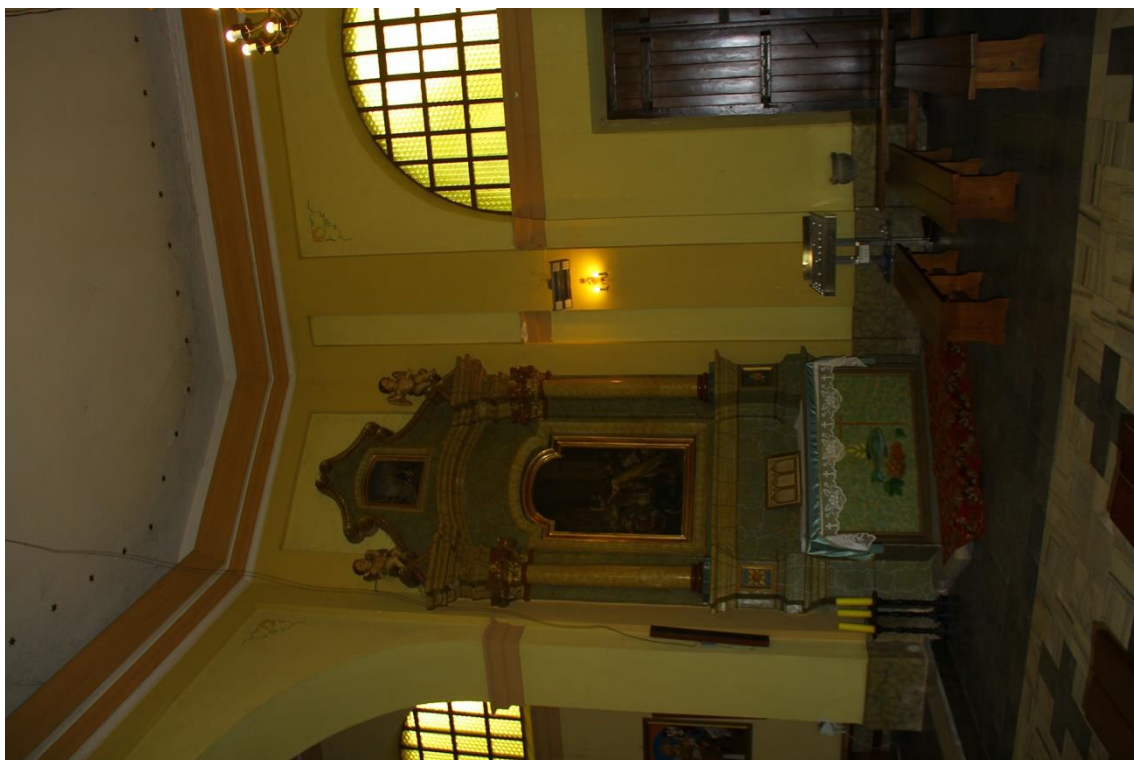
Fot. 31 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – prawa strona ściany północnej.

Fot. 32 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – fragment ściny tarczowej i stropu, prezbiterium.

Fot. 33 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – ściana południowa prezbiterium.

Fot. 34 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – lewa strona ściany południowej.

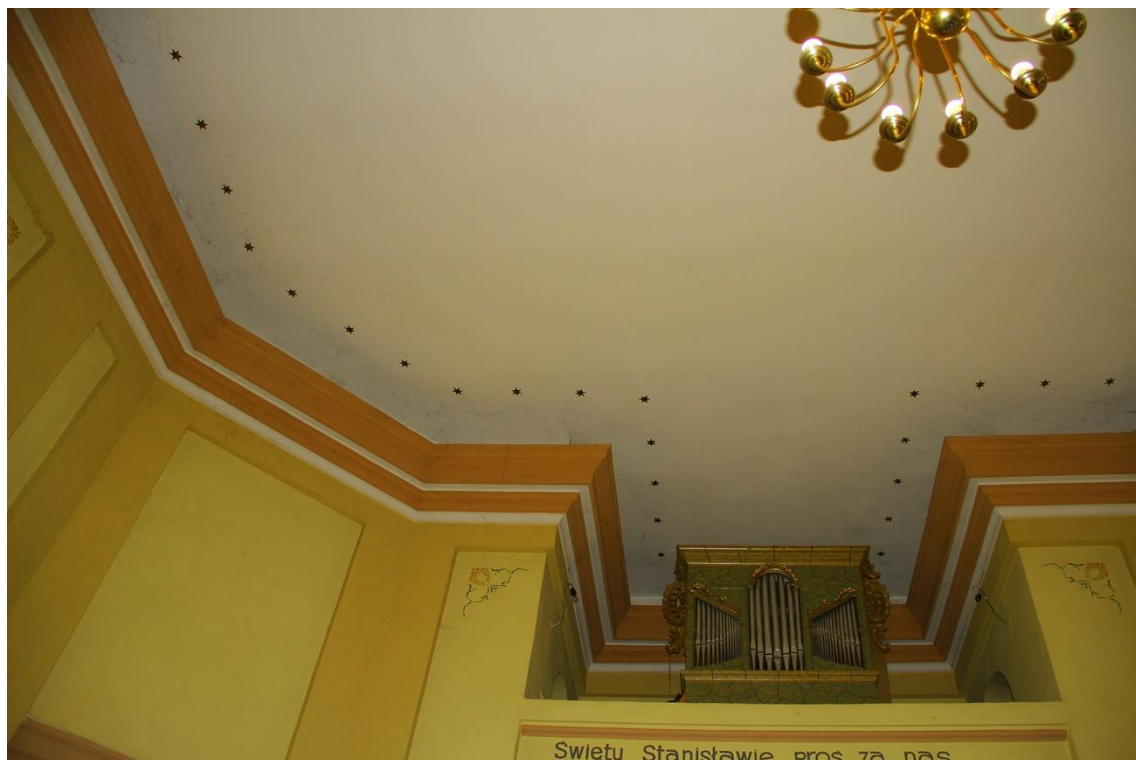

Fot. 35 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – ściana południowa.

Fot. 36 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – ściana zachodnia , wejściowa.

Fot. 37 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – strop i chór muzyczny.

Fot. 38 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła, fragment – silna erozja warstwy tynkowej, spowodowana zasoleniem muru w przyziemiu ściny północnej.

Fot. 39 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – ołtarz główny.

Fot. 40 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko.
Wnętrze kościoła – obraz z ołtarza głównego.

Fot. 41 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko..
Wnętrze kościoła – lewy ołtarz boczny.

Fot. 42 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko..
Wnętrze kościoła - obraz z lewego ołtarza bocznego.

Fot. 43 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko..
Wnętrze kościoła – prawy ołtarz boczny.

Fot. 44 kościół p.w. św Stanisława b.m. w Szczepanowie, gm. Brzesko...
Wnętrze kościoła – obraz z prawego ołtarza bocznego.